

necko-Tannwaldské dráhy před 1. lednem 1922 vyplácti jest v korunách československých či v korunách rakouských, nejde o záležitost, týkající se práva, společného všem držitelům priorit. Nepřípadně přikládá se v usnesení tom význam tomu, že nárok na výplatu kuponu není vázán na držbu dotyčné priority, a usuzuje se z toho, že nárok na výplatu kuponu může býti samostatně uplatněn každým držitelem kuponu. Okolnost ta nemění ničeho na podstatě věci; nárok na výplatu kuponových úroků jest nárokem, který plyne z hlavní pohledávky, z pohledávky dotyčným dílčím dluhopisem založené, a držitel kuponu, jenž není zároveň majitelem dluhopisu, vykonává tím, že kupon k výplatě předkládá, jen právo, vlastníkem dluhopisu na něho převedené odevzdáním kuponu. Otázka, zda, v které sazbě úrokové a v které měně kupony vyplácti jest, dotýká se přímo a podstatně hlavní pohledávky samé, i její hodnoty a jest záležitostí dotýkající se práva společného všem vlastníkům dílčích dluhopisů, které dle § 9 zákona ze dne 24. dubna 1874, čís. 49 ř. zák. nemůže býti uplatňováno jednotlivými držiteli těchto dluhopisů. Pro pojem »společných práv« jest zpětným úsudkem směřodatným předpis odstavce třetího cit. ř. dle něhož v záležitostech, které vznikají ze zvláštního, mezi jednotlivým držitelem dílčích dluhopisů a povinným nastavšího poměru, jest k samostatnému uplatnění oprávněn dotyčný držitel dluhopisu, kdežto ostatní práva, která přísluší všem majitelům těchto dluhopisů, rovně a stejně plynou z vlastnictví těchto dluhopisů, mají býti uplatňována jen ve společném zastoupení těchto majitelů opatrovníkem, kterého dle § 1 cit. zákona zříditi jest. Nebylo by zajisté právně nemožné, aby si každý majitel dluhopisu neuplatnil své právo sám, ježto však jde o úplně rovná a stejná práva všem majitelům společně příslušející, jest v zájmu bezpečného, jednotného a účinného rozhodnutí sporné věci a také i účelem zákona, aby se uplatnění těchto práv nedělo v různých sporech jednotlivých majitelů, nýbrž, aby se tak stalo jednotným postupem veškerenstva, zastoupeného opatrovníkem. Jde tedy o právní společenství, v němž nevystupují však individuálně jednotliví oprávnění, nýbrž ve společném zastoupení jich opatrovník pro ně zřízený.

Čís. 1895.

Prodej ve smyslu čl. 343 obch. zák. dlužno z pravidla předsevzítí v místě, kde zboží jest. Výjimečně lze jej však provést i na místě jiném (na plodinové burse).

(Rozh. ze dne 4. října 1922, Rv I 413/22.)

Žalovaný objednal od žalobce 100 žoků rýže po 12.20 Kč za 1 kg k dojití počátkem listopadu 1920. Vagon rýže došel do Děčína dne 14. listopadu 1920 a byl zaslán k příkazu žalované firmy do Roudnice, kam došel dne 19. listopadu 1920. Žalovaná přijetí odmítla pro opožděné dojití, načež žalobce, poskytnuv žalované dodatečnou lhůtu do 26. listopadu 1920, pohrozil prodejem zboží dle čl. 343 obch. zák. Ježto žalovaná přes to zboží nepřevzala, prodal je žalobce dne 7. prosince 1920 dohodcem na pražské plodinové burse po 11.20 Kč za 1 kg, zpraviv o tom dříve žalovanou. Žalobu o náhradu rozdílu mezi cenou umluvenou a ce-

nou, docílenou prodejem dle čl. 343 obch. zák., jakož i dalších výdajů vzešlých prodejem, procesní soud první stolice zamítl mimo jiné z těchto důvodů: Soud zkoumal v první řadě, zda-li prodej odpovídal předpisům čl. 343 obch. zák. a zodpověděl otázku záporně. Předpokládaje, že není tu fixního obchodu, byla žalovaná strana s převzetím zboží v prodlení, prohlásivši, že zboží nepřevzme. Žalující strana správně pohrozila žalované straně v dopisu z 23. listopadu 1920 prodejem ve smyslu čl. 344 obch. zák., dávši jí dodatečnou lhůtu do 26. listopadu 1920, a oznámila jí též dopisem ze dne 2. prosince 1920 způsob, den a místo prodeje. Avšak místo prodeje nebylo zákonité. Při prodeji dle čl. 343 obch. zák. nesmí si prodávatel místo prodeje libovolně vyhledávat, nýbrž má zboží prodati na tom místě, kde bylo v čase kupitelova prodlení, tudíž zpravidla na místě, kde mělo býti dodáno. Tímto místem jest v tomto případě Děčín. Jest pro posuzování této věci lhostejno, zda považuje se za místo dodání Děčín či Roudnice, kam rýže dle přání žalované byla dále zaslána. Prodej se nestal ani v Děčíně ani v Roudnici, nýbrž v Praze. Žalující strana neuvedla okolností, z kterých by bylo souditi, že prodej v Děčíně neb v Roudnici byl nemožným, nebo iróně prospěšným; zůstává tudíž při zásadě, že prodej se měl státi v Děčíně nebo v Roudnici. Právním následkem nesprávného místa prodeje jest, že žalovaná strana není povinna tento prodej proti sobě uznati. Žalující strana nemůže z toho prodeje žádných práv proti žalované straně vyvozovati. Nemůže se odvolávati na to, že žalovaná strana její oznámení, že se prodej stane v Praze na burse, bez odpovědi nechala, neboť oznámení prodeje není návrhem, na který druhá strana pod sankcí předpokladu svého srozumění dle čl. 278 a 279 obch. zák. povinna jest odpověděti. K tomu byla tím méně povinna, poněvadž již před prodejem projevila, že od obchodu ustupuje, čímž prohlásila, že se jí netýká, co žalující strana s rýží na dále podnikne. Totéž platí o té okolnosti, že žalovaná strana se prodeje sama přímo nebo nepřímo účastnila, ježto prodej nepovažovala za prodej proti ní platný, a mohla proto jako každá třetí osoba sama nebo prostřednictvím třetí osoby koupiti, aniž by tím svých práv pozbyla. **O d v o l a c í s o u d** žalobě vyhověl a uvedl v otázce, o níž tu jde, v **d ů v o d e c h**: Jde o to, zda provedla žalobkyně prodej náležitě, šetříc všech příslušných předpisů zákonných. Žalovaný vytýká ve směru tom pouze, že prodej měl býti vykonán veřejnou dražbou a ne obchodním dohodcem na burse, a hlavně, že neměl prováděn býti v Praze, nýbrž v Děčíně. O tom, kde provéstí jest prodej podle čl. 343 obch. zák. není, stejně jako při podobném prodeji podle čl. 311 téhož zák. výslovného ustanovení v zákoně. I když plyne již z povahy věci, že prodej z pravidla předsevzme se tam, kde zboží v době odmítnutého převzetí právě jest, tudíž obyčejně v místě, kde mělo býti dodáno, není přece naprosto vyloučeno, provéstí prodej na místě jiném, nastaly-li takové poměry, které změnu takovou vyžadují, při čemž ovšem nikdy nesmí se pustiti se zřetele, že jest bezpodmínečným příkazem pro toho, kdo prodej způsobil, přísně dbáti při tom péče, jaká náleží na řádného obchodníka (čl. 282 zák.-obch.). Že rýže jest zbožím, které má cenu trhovou, a že nejvhodnějším místem k obchodování s ní jest u nás pražská plodinová burza, kde se obchodování to ze všech končin republiky soustřeďuje, lze zajisté považovati za všeobecně známé okolnosti, jež důkazu nepotřebují. Přihlíží-li se pak

ještě k tomu, že rýže v době, kdy měla být prodána, byla na dvou různých místech, nemůže být pochybnosti a nemá žalobkyně povinnosti, dokazovati, že prodej buď v Děčíně nebo v Roudnici, anebo dokonce v obou těch místech byl by nejvýš nevýhodným, ba, posuzuje-li se věc se stanoviska obchodnického, téměř nemožným, a že za tohoto stavu věci jednala žalobkyně naprosto po obchodnicku, zvolivši za místo prodeje pražskou bursu plodinovou, ovšem k dodání z Děčína. Soud odvolací má tudíž za to, ježto, pokud jde o náležitosti ostatní, sporno není, že předpisům zákona bylo vyhověno, že prodej proveden byl správně a náležitě a že žalovanému nezbyvá, než aby podvolil se důsledkům ze skutečnosti té vyplývajícím, zejména, by nahradil žalobkyni škodu, která vzešla jí tím, že nucena byla prodej předsevzítí.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání mimo jiné z těchto

důvodů:

Dovolatelka zastává názor, že prodej rýže dle čl. 343 obch. zák. neměl být proveden v Praze, že prodej v tomto místě nestal se dle zákona a není proto proti ní účinným. Dovolání samo neuvádí zákona, jenž by předpisoval místa prodeje, čl. 343 o místě prodeje nezmiňuje se vůbec a ponechává tím prodáváči na vůli, kde chce zboží dátí prodati. Všeobecné zásady právní, hlavně předpis čl. 343 odstavec první, ukládající prodáváči péči řádného kupce při uložení zboží, vyžadují, by prodej stal se způsobem i pro liknavého kupitele nejvýhodnějším, by nevzešla mu větší škoda, než jaká je prodejem nutně podmíněna. S tohoto hlediska bude lze ovšem pokládati za nejvhodnější místo prodeje místo, kde zboží v čase prodlení bylo uloženo, by dopravou do jiného místa nevzešly další náklady. Avšak jak literatura (sr. Staub-Pisko, Komentář k čl. 343 § 15), tak i praxe (sr. rozhodnutí otištěná ve sbírce Manzově u čl. 343 obch. zák.) uznávají odchylky od tohoto pravidla, jsou-li odůvodněny zvláštními poměry případu. Odvolací soud, uváživ tyto zvláštní okolnosti, dospěl k správnému závěru, že v tomto případě žalobkyně byla oprávněna, výjimkou z pravidla dátí prodati rýži, jinde uloženou, v Praze na plodinové burse, a usoudil z toho správně, že prodej ten jest účinným proti žalované firmě, čímž odůvodněn je nárok žalobní. Šloť o prodej značného množství rýže (netto 9580 kg), z něhož menší část (10 žoků) složena byla v Děčíně, ostatek pak v Roudnici, a záleželo na tom, by celé toto množství prodáno byla co nejrychleji za cenu dle možnosti nejvyšší. Takový prodej byl možným jedině v místě, kde největší poptávka po zboží tohoto druhu zajišťovala splnění uvedených požadavků, a místem tím byla v první řadě plodinová bursa pražská jako středisko velkoobchodu s plodinami. Veškeré námitky dovolatelčiny tříští se však již o nespornou skutečnost, že prodejem tím bylo docíleno kupní ceny za kg pouze o 1 Kč nižší než byla fakturovaná cena, tudíž při fakturované ceně 118.279 Kč cena o 9580 Kč nižší. Výlohy, žalobkyni mimo tuto částku požadované, býy by vznikly i prodejem mimo Prahu, takže nelze dle skutečností všeobecně známých předpokládati, že by prodej v Roudnici a Děčíně byl se stal způsobem, pro žalovanou firmu výhodnějším.